

Ekologické zemědělství

Ekologické zemědělství

- je zvláštní druh hospodaření, který dbá na životní prostředí a jeho jednotlivé složky stanovením omezení či zákazů používání látek a postupů, které zatěžují, znečišťují nebo zamořují životní prostředí, nebo zvyšují rizika kontaminace potravního řetězce, a který zvýšeně dbá na vnější životní projevy a chování a pohodu chovaných zvířat.

Cíle

- pracovat v co nejvíce uzavřeném systému, využívat místní zdroje surovin, minimalizovat ztráty
- udržet a zlepšit dlouhodobou úrodnost půdy
- vyvarovat se všech forem znečištění pocházejících ze zemědělské činnosti
- produkovat potraviny a krmiva o vysoké nutriční hodnotě a v dostatečném množství
- minimalizovat používání fosilní energie (odmítnutí průmyslových hnojiv a pesticidů a jejich náhrada uvědoměným využíváním biologických procesů, kultivací plodin, nižší intenzita obdělávání půdy, podpora aktivity půdních organismů a rozvoje kořenového systému plodin, omezení dopravy)

Principy udržitelného zemědělství

- Minimalizace vlivů zemědělství na okolí
 - absence syntetických ochranných prostředků
 - absence minerálních dusíkatých hnojiv
- Ochrana a kvalita půdy
 - obnova půdní živěny
 - ochrana před erozí
- Úspora zdrojů
 - Preventivní opatření
 - Přednostní využití zdrojů v rámci agroekosystému
 - Recirkulace zdrojů
- Ochrana diverzity
 - genetické, biologické, krajinné
 - v přírodním i využívaném prostředí
- Důstojný chov zvířat
 - respektovat jejich přirozené potřeby a chování – „welfare“

Ekologické versus konvenční zemědělství

Negativa průmyslového zemědělství

- Nízká efektivita využívání energie
- Závislost na neobnovitelných zdrojích energie
- Vyplavování živin
- Snižování úrodnosti půdy a eroze
- Emise skleníkových plynů
- Etické otázky chovu zvířat
- Kontaminace potravin rezidui cizorodých látek
- Snižování biodiverzity

Historie vzniku EZ

- 20. léta 20. století – první poznatky negativ průmyslového zemědělství
- 60. léta – idealismus průkopníků
- 70. léta institucionalizace v západní Evropě (vznik IFOAM – International Federation of Organic Agriculture Movements)
 - soukromé standardy a směrnice
 - národní legislativa
- 90. léta oficiální uznání – legislativní uznání na úrovni EU
- Počátek 21 st. – legislativní ukotvení v ČR (zákon 242/2000 Sb.) a nová evropská legislativa NR 834/2007

Legislativa EU

- Nařízení Rady (ES) č. 834/2007 ze dne 28. června 2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91
- Nařízení Komise (ES) č. 889/2008 ze dne 5. září 2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů, pokud jde o ekologickou produkci, označování a kontrolu
- Nařízení Komise (ES) č. 1235/2008 ze dne 8. prosince 2008 , kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007, pokud jde o opatření pro dovoz ekologických produktů ze třetích zemí
- Nařízení Komise (ES) č. 1254/2008 ze dne 15. prosince 2008, kterým se upravuje nařízení (ES) č. 889/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů, pokud jde o ekologickou produkci, označování a kontrolu
- Nařízení Komise (EU) č. 271/2010 ze dne 24. března 2010, kterým se mění nařízení (ES) č. 889/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007, pokud jde o logo Evropské unie pro ekologickou produkci

Legislativa - ČR

- Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
- Nařízení vlády č. 76/2015 Sb., o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství
- Nařízení vlády č. 505/2000 Sb., kterým se stanoví podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, k podpoře aktivit podílejících se na udržování krajiny, programy pomoci k podpoře méně příznivých oblastí a kritéria pro jejich posuzování
- Nařízení vlády č. 241/2004 Sb., o podmínkách provádění pomoci méně příznivým oblastem a oblastem s ekologickými omezeními
- Nařízení vlády č. 242/2004 Sb., o podmínkách provádění opatření na podporu rozvoje mimoprodukčních funkcí zemědělství spočívajících v ochraně složek životního prostředí
- Nařízení vlády č. 308/2004 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování dotací na zalesňování zemědělské půdy a na založení porostů rychle rostoucích dřevin na zemědělské půdě určených pro energetické využití
- Vyhláška č. 16/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství
- Nařízení vlády č. 75/2007 Sb., o podmínkách poskytování plateb za přírodní znevýhodnění v horských oblastech, oblastech s jinými znevýhodněními a v oblastech Natura 2000 na zemědělské půdě
- Nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření

EZ - statistika

Celková výměra ekologicky obhospodařovaných ploch k 31. 12. 2015 vzrostla na téměř 500 tis. ha, což představuje 11,7 % podíl na celkové zemědělské půdě ČR –meziročně to činí 690 ha (0,1=)

Ke konci roku 2015 hospodařilo ekologickým způsobem téměř 4 100 ekofarem (cca 9 % registrovaných zemědělských podnikatelů v ČR1

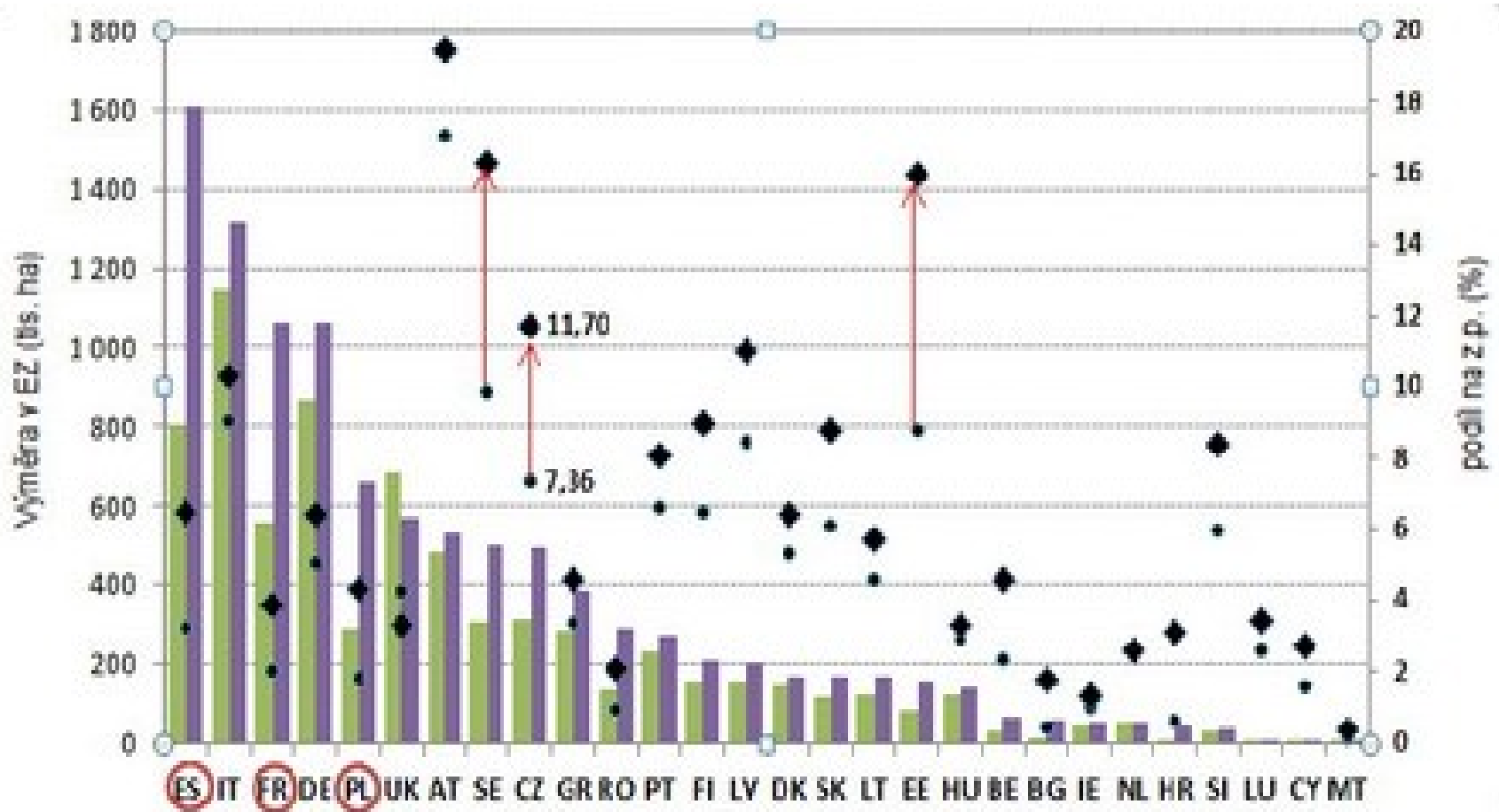
Průměrná velikost ekofarmy je cca 120 ha, avšak od roku 2001, kdy dosáhla největší výměry 333 ha, dlouhodobě klesá.

Průměrná výměra ekofarmy je větší než farmy konvenční (okolo 74 ha) a výrazně převyšuje EU-27 průměr (40 ha).

Z pohledu užití půdy dlouhodobě dominují v EZ trvale travní porosty (TTP), v roce 2015 s výměrou přesahující 400 tis. ha.

Celkový obrat s biopotravinami českých subjektů včetně vývozu dosáhl v roce 2011 přibližně 2,2 mld. Kč.

Srovnání výměry v EZ a podílu na celkové zemědělské půdě (2007 a 2013)

Srovnání základních statistických ukazatelů EZ

	31. 12. 2014	31. 12. 2015	Meziroční nárůst za rok 2012	Nárůst za leden- prosinec 2015 (%)
Počet ekofarem	3885	4115	230	17
Výměra zemědělské půdy v ekologickém zemědělství (ha)	493 971	494 661	690	0,3
Podíl ekologického zemědělství na celkové výměře zemědělské půdy (%)	11,40	11,46	0,06	-
Výměra orné půdy (ha)	63 329	64 529	1200	1,9
Výměra trvalých travních porostů (ha)	407 219	407 448,05	230	0,05
Výměra trvalých kultur (sady) (ha)	4 790	4 589	- 201	5,4
Výměra trvalých kultur (vinice) (ha)	965	1 000	35	3,5
Výměra trvalých kultur (chmelnice) (ha)	10	11	1	9,1
Ostatní plochy (ha)	240	166,61	-787	-27

Vývoj výměry zemědělské půdy v ekologickém zemědělství ČR

Rok	Počet podniků celkem	Výměra zemědělské půdy v EZ v ha	Procentický podíl ze zem. půdního fondu
1990	3	480	-
1991	132	17 507	0,41
1992	135	15 371	0,36
1993	141	15 667	0,37
1994	187	15 818	0,37
1995	181	14 982	0,35
1996	182	17 022	0,40
1997	211	20 239	0,47
1998	348	71 621	1,67
1999	473	110 756	2,58
2000	563	165 699	3,86
2001	654	217 869	5,09
2002	721	235 136	5,50
2003	810	254 995	5,97
2004	836	263 299	6,16
2005	829	254 982	5,98
2006	963	281 535	6,61
2007	1318	312 890	7,35
2008	1 946	341 632	8,04
2009	2 689	398 407	9,38
2010	3 517	448 202	10,55
2011	3 920	482 927	11,40
2012	3 934	488 658	11,46

Registrace do EZ

Dle § 6 zákona č. 242/2000 Sb. a článek 28 nařízení Rady (ES) č. 834/2007

Povinnost registrace pro všechny, kteří který produkují, připravují, skladují nebo dovážejí ze třetí země nebo uvádějí na trh produkty jako ekologické produkty nebo produkty z přechodného období

Každá osoba podnikající v ekologickém zemědělství musí mít uzavřenou platnou smlouvu s některým kontrolním subjektem, který je pověřen MZe výkonem kontroly a certifikace v ekologickém zemědělství

Vstupní kontrola

Žádost o registraci

Registrace a začátek přechodného období

Přehled zjištění na kontrolách 2015

V roce 2015 bylo na MZe registrováno 4 653 osob podnikajících v ekologickém zemědělství a bylo u nich provedeno 5 202 kontrol, z toho bylo 432 kontrol neohlášených.

V roce 2015 bylo provedeno 58 supervizí inspektorů v průběhu kontroly a dále kontrola na ústředí každé kontrolní organizace (4 kontroly).

Upozornění, napomenutí 279

Odepření vydání certifikátu 31

Podnět na zahájení správního řízení 55

Počet zahájených správních řízení 46

- *z toho počet vydaných rozhodnutí ve správním řízení 19*
- *z toho počet zastavených správních řízení 15*
- *z toho počet správních řízení neukončených v roce 2015 12*

Počet odebraných vzorků 308

Kontrola

- Certifikační organizace

4 státem pověřené kontrolní organizace (KO) - KEZ o.p.s., ABCERT AG, BIODKONT CZ, s.r.o. a Bureau Veritas Czech Republic s.r.o.).

- Udílají certifikát na nejméně 1 rok (nejvíce na 15 měsíců)
- Provádějí také neohlášené kontroly - v roce 2014 jen 3 %

- Supervize

- Supervizor (Mze) přímo v terénu dohlíží na práci kontrolora

- Úřední kontrola - ÚKZÚZ

- kontroluje pouze vzorek farem dle analýzy rizik (cca 5 % všech farem).
- kontroly jsou stanoveny evropskou legislativou 882/2004 o úředních kontrolách týkajících se krmiv a potravin

Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 392/2013 ze dne 29. dubna 2013, kterým se mění nařízení (ES) č. 889/2008, pokud jde o kontrolní systém pro ekologickou produkci

Účelem je především zpřesnit, zpřísnit i lepe koordinovat výkon kontrolního a certifikačního systému ekologického zemědělství.

Hlavní oblasti nového nařízení jsou:

- odběry vzorků, počet vzorků, které musí být každoročně kontrolní organizací odebrány a podrobeny analýze, musí to být minimálně 5 % z celkového počtu jim kontrolovaných subjektů,
- analýza rizik: kontrolní organizace musí mít zpracovanou analýzu rizik, v souladu s touto analýzou musí v daném roce proběhnout minimálně u 10 % kontrolovaných subjektů dodatečné kontroly a dále musí být alespoň u 10 % kontrolovaných subjektů provedeny neohlášené kontroly,
- musí být jasně stanoven proces výměny informací mezi kontrolními organizacemi, zejména se jedná o výměnu informací o kontrolovaných subjektech při změně kontrolní organizace,
- také musí být zpracován konkrétní seznam porušení pravidel ekologického zemědělství, které mají vliv na certifikaci produkce.

Děkuji za pozornost